

ЎЗБЕКИСТОННИНГ СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ СОҲАСИДА ТУРКИЯ ДАВЛАТИ БИЛАН ЎЗАРО ҲАМКОРЛИГИ

Сагатова Зиёда Бахтияровна

Тошкент педиатрия тиббиёт институти. Ўзбекистон, Тошкент ш.

Аннотация. Мақолада Ўзбекистоннинг соғлиқни сақлаш соҳасида Туркия давлати билан ўзаро ҳамкорлик доирасида амалга оширилаётган ислохотлар ҳақида маълумотлар берилган. Хусусан, бу соҳани янада ривожлантиришда қабул қилинган фармон ва қарорлар таҳлил қилинган.

Калит сўзлар: тиббиёт соҳасини ислоҳ қилиш, инсон омили, хорижий давлатлар билан ҳамкорлик, ўзбек-турк форуми.

ВЗАИМНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО УЗБЕКИСТАНА С ТУРЦИЕЙ В ОБЛАСТИ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ

Сагатова Зиёда Бахтияровна

*Ташкентский педиатрический медицинский институт.
Узбекистан, г. Ташкент.*

Аннотация. В статье представлена информация о реформах, проводимых в сфере здравоохранения Узбекистана в рамках взаимного сотрудничества с государством Турции. В частности, были проанализированы указы и решения, принятые в целях дальнейшего развития данной сферы.

Ключевые слова: реформирование сферы здравоохранения, человеческий фактор, сотрудничество с зарубежными странами, узбекско-турецкий форум.

MUTUAL COOPERATION OF UZBEKISTAN WITH TURKEY IN THE FIELD OF HEALTH CARE

Sagatova Ziyoda Baxtiyarovna

Tashkent Pediatric Medical Institute. Uzbekistan, Tashkent.

Abstract. The article provides information on the reforms carried out in healthcare sector of Uzbekistan within the framework of mutual cooperation with the state of Turkey. In particular, the decrees and decisions adopted in order to further develop this area were analyzed.

Key words: reforming the healthcare sector, human factor, cooperation with foreign countries, Uzbek-Turkish forum.

*“Ҳар кимнинг ўз эли-ўзига ширин”
Туркий халқлар мақоли*

КИРИШ

Эртанги кунимизни фароғатли бўлиши, шубҳасиз бугунги кунимизга боғлиқ. Мамалакатимизда олиб борилаётган туб янгиланишларни аввало ижтимоий соҳанинг энг муҳим йўналишларига кирган тинчлик ва осойишталикни сақлаш ҳамда аҳолимизнинг соғлиғини муҳофаза қилиш масалаларига қаратилганлиги бежиз эмас. Зеро, Президентимиз Ш.М. Мирзиёевнинг “Ўз аҳолисининг соғлиғини муҳофаза қилиш- ҳар қайси давлат ва жамият учун ҳал қилувчи аҳамиятга эга долзарб масала саналади” деб билдирган фикрлари юқоридагиларни таъкидламоқда.

ИШНИНГ МАҚСАДИ

Манба ва маълумотларни изчил ўрганиш ва чуқур таҳлил қилиш орқали Ўзбекистоннинг соғлиқни сақлаш соҳасида Туркия давлати билан ўзаро ҳамкорлик доирасида амалга оширилаётган ислохотлар ҳақидаги маълумотларни ёритиб бериш.

УСУЛЛАР

Адабиётлар билан ишлаш ва назарий таҳлил.

ОЛИНГАН НАТИЖАЛАР МУҲОКАМАСИ

Тинчлик ва соғлиқ тушунчалари ўзаро боғлиқ бўлиб, улар ҳар бир инсон учун керак бўлган энг олий неъмат ҳисобланади. Чунки фақат соғлом инсонгина ва соғлом халқ буюк ишларни амалга оширишга қодир бўла олади.

Бу борада соғлиқни сақлаш соҳасини янада такомиллаштириш мақсадида юртимизда қатор ислохотлар амалга оширилиб келинмоқда. Ўтган даврда ушбу соҳада эришилган ижобий натижалар билан бир қаторда, ечимини кутаётган камчилик ва муаммолар ҳам бор. Шунинг учун охирги беш йил давомида фуқароларимизнинг мурожаатлари ва фикрлари ўрганилиб, тиббиёт соҳасини ислоҳ қилиш бўйича 200 дан ортиқ ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилинди.

Хусусан, “Ўзбекистон Республикаси соғлиқни сақлаш тизимини тубдан такомиллаштириш бўйича комплекс чора-тадбирлар тўғрисидаги” фармон асосида 2019-2025 йилларда Соғлиқни сақлаш тизимини ривожлантириш концепцияси ҳамда тегишли дастур қабул қилинди. Бу каби дастур ва концепциялар бирламчи тиббий санитария, шошилиш ва тез ёрдам бўғинидан то юқори тузилмаларигача иш фаолиятини ташкил этишда асосий эътибор инсон омилига қаратилиб, тиббий хизмат кўрсатиш турларини кенгайтириш ва юқори сифатли тиббий хизмат кўрсатиш борасида янги имкониятларни яратиш бермоқда. Масалан, қисқа вақт ичида АҚШ, Россия, Хитой, Германия, Ҳиндистон, Туркия, Жанубий Корея, Исроил каби хорижий давлатлар билан ҳамкорлик натижасида 150 дан ортиқ замонавий хусусий клиникалар иш бошлади.

Тошкентда 2019 йилда Ўзбекистон ҳамда Туркия Республикалари соғлиқни сақлаш, тиббий таълим ва илм соҳасидаги ҳамкорликни ривожлантиришга бағишланган ўзбек-турк бизнес форуми бўлиб ўтгани

фикримизни яққол тасдиқидир. Мазкур тадбирда Туркиянинг соғлиқни сақлаш соҳаси вакилларида иборат делегация иштирок этди. Тадбирда Ўзбекистон ва Туркия ўртасидаги тиббий таълим ва илм соҳасидаги ҳамкорликни ривожлантиришга қўшган ҳиссаси учун Туркия соғлиқни сақлаш вазири Фахреттин Коджа Тошкент тиббиёт академиясининг фахрий профессор унвонига сазовор бўлди.

Мазкур соҳани янада ислоҳ қилиш мақсадида, 2021 йил 27 сентябрда “Соғлиқни сақлаш соҳасида ихтисослаштирилган тиббий ёрдам кўрсатиш тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида” Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қарори қабул қилинди. Унга кўра, 2021 йил 1 октябрдан бошлаб мазкур қарорга 1-иловада келтирилган давлат тиббиёт муассасаларида давлат бюджети маблағлари ҳисобидан имтиёзли тоифага кирувчи шахсларга квота асосида ордер бериш тартиби бекор қилиниб, молиялаштиришнинг янги механизми асосида уларни ҳисобга олиш ва навбат асосида даволанишга йўллашнинг электрон ахборот тизими жорий этилди. Имтиёзли тоифага кирувчи шахсларни ихтисослаштирилган муассасаларга даволанишга йўллашда, касалликнинг оғирлик даражасидан келиб чиқиб ахборот тизими орқали навбатда туришнинг шаффоф механизмлари татбиқ этилиб, кам таъминланган oilаларга мансуб шахслар тоифасига кирувчи фуқаролар “Ижтимоий ҳимоя ягона реестри” ахборот тизимига мувофиқ равишда аниқланадиган бўлди. Булардан ташқари, беморларга, уларнинг касаллигига мувофиқ ихтисослаштирилган муассасаларда даволанишларини таъминлайдиган, тиббий хизматнинг қиймати кўрсатилган штрих кодга эга бўлган йўлланма берилиб, бемор даволанганидан сўнг давлат тиббий суғуртаси жамғармаси даволаган муассасага базавий нархлар доирасида беморга кўрсатилган тиббий хизматларни асословчи ҳужжатларга кўра сарфланган маблағни давлат бюджети томонидан ўтказиб берилиши йўлга қўйилди.

Шунингдек, 2022 йил 28 июлда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2003 йил 26 февралдаги ПФ-3214-сонли Фармонининг 2-илловасига қўшимча “Барча республика ихтисослаштирилган илмий-амалий тиббиёт марказлари томонидан Ўзбекистон Республикасининг Давлат бюджети маблағлари ҳисобига тиббий ёрдам кўрсатиладиган имтиёзли тоифадаги шахслар рўйхати” қабул қилиниши мамлакатимизда ушбу соҳага қанчалик эътибор берилаётганидан далолат беради.

Юртимизда соғлиқни сақлаш тизимини молиялаштириш ҳажмини ҳам бир неча баробарга оширилиши ислохотлар натижадорлигини таъминлашга хизмат қилаётганлигидан далолат беради. Масалан, 2017 йилда соҳага 7,1 триллион сўм йўналтирилган бўлса, 2019 йилда 12,1 триллион сўм, 2021 йилда эса бу кўрсаткич 18 триллион сўмни ташкил этганлигини кузатишимиз мумкин.

Мамлакатимизда тиббиётнинг уч босқичли миллий модели, яъни бирламчи тиббий-санитария, шошилиш тез тиббий ёрдам ва

ихтисослаштирилган тиббий хизмат тармоғи яратилиб, бугунги кунда самарали фаолият кўрсатиб келмоқда. Бу билан энг муҳими, тиббиёт муассасалари халққа янада яқинлашмоқда.

Тиббий хизматларнинг сифат даражаси ошиб, янги замонавий йўналишлар, даволаш ва диагностика усуллари, ноёб илмий-амалий тажрибалар шакллантирилмоқда. Масалан, қисқа вақт ичида буйрак, жигар ва ўзак хужайраларда 800 дан ортиқ мураккаб операциялар муваффақиятли амалга оширилмоқда.

Яна бир муҳим масалалардан бири бўлган оналик ва болаликни муҳофаза қилиш бўйича ишлар кўлами янада кенгайтирилмоқда. Хусусан, ҳомиладор аёллар саломатлигини доимий назорат қилиш тизими йўлга қўйилгани оналар ва гўдаклар ўлимини сезиларли даражада камайтиришда муҳим омил бўлиб хизмат қилмоқда.

Ўтган даврда патронаж хизмати тизими мутлақо янгича асосда ташкил этилди. Ҳамшираларнинг уйма-уй юриб, ҳар бир фуқаро саломатлигини назорат қилиб бораётгани натижасида касалликларнинг олдини олиш ва аҳолининг тиббий маданиятини юксалтиришда катта роль ўйнамоқда.

Президентимиз халқимиз саломатлигини асраш ва мустаҳкамлаш йўлида меҳнат қилаётган тиббиёт ходимларини муносиб рағбатлантириш ҳамда залворли меҳнاتини қадрлаш, уларнинг иш ва турмуш шароитларини яхшилаш, замонавий уй-жойлар билан таъминлаш, моддий ва маънавий жиҳатдан қўллаб келмоқдалар. Бунда асосий вазифа- тиббиёт соҳасини юқори самара билан ишлайдиган, чинакам халқчил тизимга айлантириш, деб белгиланди.

Бу борада соғлиқни сақлашнинг бирламчи бўғини орқали тиббий профилактикага, оилавий шифокорлар ролини оширишга алоҳида эътибор қаратилган. Жумладан, аҳоли орасида энг кўп тарқалган ва эрта ўлим ҳолатларининг асосий сабаби бўлган касалликларни барвақт аниқлаш, мақсадли скрининг тадбирларини ўтказиш, профилактик махсус препаратлар билан бепул таъминлаш ҳамда соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш ҳамда соҳага ахборот технологияларини кенг жорий этиш бўйича самарали чоралар амалга ошириб келинмоқда.

Соғлиқни сақлаш вазирлигида “Иқтидорли ва малакали тиббиёт мутахассисларини қўллаб-қувватлаш ҳамда тиббиёт муассасаларига жалб қилиш жамғармаси” ташкил этилди.

Соғлиқни сақлаш вазирлиги 2021/2022 ўқув йилидан бошлаб клиник ординатура мутахассисликлари бўйича қабул квоталарини икки бараварга оширди.

Зеро, инсон саломатлиги жамиятнинг бебаҳо бойлиги бўлса, шифокорлар эса ана шу бойликнинг фидойи посбонлари ҳисобланади.

Президентимиз Ш.М. Мирзиёев айтганларидек: “Биз ўз олдимизга қўйган буюк мақсад- Янги Ўзбекистонни барпо этишга фақат соғлом халқ, соғлом миллатгина қодир бўлишини албатта барчамиз яхши тушунамиз”.

Жаҳон тиббиёт илмининг асосчиларидан бири бўлган, буюк аллома Абу Али ибн Сино бобомиз айтганларидек, одамлар дардига дармон бўлмоқ-эзгулик ва олижанобликнинг юксак намунасидир.

Хулоса қилиб айтганда, юртимизда соғлиқни сақлаш тизимини ривожлантириш, аҳолига тиббий хизматни кўрсатиш сифатини ошириш бўйича ислохотларимизни давом эттиришимиз эртанги барқарор ва ривожланган Янги Ўзбекистон учун муҳим аҳамият касб этади. Бунинг учун эса шифокорларнинг ўрни ва мақомини кучайтириш, ҳалқимиз ўртасида уларга нисбатан ҳурматни ошириб, ушбу касб эгалари учун муносиб меҳнат шароитини яратиш ва даромадини кўпайтиришга қаратилган амалий чора-тадбирлар кўриш лозим.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 7 декабрдаги ПФ-5590-сонли фармони. <https://lex/uz>
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 27 сентябрдаги ПҚ-3071-сонли қарори. <https://lex/uz>
3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 июлдаги ПФ-3214-сонли фармони. <https://lex/uz>
4. Мирзиёев Ш.М., “Янги Ўзбекистон стратегияси”, Тошкент: “O‘zbekiston” нашриёти, 2021.
5. Ш.М.Мирзиёев, “Миллий тикланишдан-миллий юксалиш сари”, 4-жилд, Тошкент: “Ўзбекистон” нашриёти, 2020.
6. Сагатова З.Б., Муратова Н.Х., “Республикамиз соғлиқни сақлаш соҳасида амалга оширилаётган ислохотларнинг самараси ва аҳамияти”, Педиатрия журналы 4-сон, 2021 йил, 19-21 бетлар.
7. Сагатова З.Б., Н.Х.Муратова, “2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича ҳаракатлар стратегияси” доирасида амалга оширилган ислохотлар ҳақида мулоҳазалар”, Педиатрия журналы 1-сон, 2022 йил, 205-207 бетлар.
8. Сагатова З.Б., “Ўзбекистон-Туркия ўртасидаги муносабатларнинг муштараклиги ёхуд амалга оширилаётган ислохотлар ҳақидаги мулоҳазалар”, Педиатрия журналы 4-сон, 2022 йил, 88-91 бетлар.
9. Сагатова З.Б. O‘zbekistonning Turkiy Davlatlar Tashkiloti bilan o‘zaro aloqalari bo‘yicha mulohazalar. “PEDAGOGIKA”, 2022 yil, 4-son, 191-193.
10. Сагатова З.Б. Туркий Давлатлар Ташкилотининг яратилиш тарихи хусусидаги мулоҳазалар. “Ta’lim va innovatsion tadqiqotlar” 2023, 1-сон, 20-22.
11. Худайбердиев А. К., Алимова М. М., Абдуназаров О. А. Значение манипуляций как угрозы информационно-психологической безопасности личности // Научный аспект. – 2015. – №. 1-1. – С. 97-100.
12. Хайтматова Г. А., Худайбердиев А. К., Каримова М. Ж. Генезис ревкомов как уполномоченных органов советской власти в Туркестане // Молодой ученый. – 2015. – №. 8. – С. 790-793.

13. Умарова Н. Х., Каримова М. Ж., Худайбердиев А. К. Взаимосвязь духовного развития личности студентов выпускников вузов с успехом их развития профессиональной деятельности //Научный аспект. – 2015. – №. 1-2. – С. 134-137.
14. Худайбердиев А. ЯНГИЛАНАЁТГАН ЎЗБЕКИСТОНДА ЁШЛАРГА ОИД ДАВЛАТ СИЁСАТИ ҚАТЪИЯТ БИЛАН ДАВОМ ЭТТИРИЛМОҚДА //Eurasian Journal of Academic Research. – 2022. – Т. 2. – №. 12. – С. 912-918.
15. Rasulovich, T. S., Kurbankulovich, K. A., Jamoliddinovna, K. M., Samadovich, T. K., & Tulkinovich, S. K. (2022). Forms and Characteristics of Virtual Spiritual Threats. *Telematique*, 7146-7155.
16. Худайбердиев А. К. Духовно-нравственные факторы охватывают безопасность в условиях глобализации //Молодой ученый. – 2014. – №. 6. – С. 875-879.
17. Шойимова Ш.С., Исаходжаева С.Д. Касбий – педагогик мулоқотнинг ўзига хос хусусиятлари. *Интернаука* №7-2 (89), часть 2, 2019 г. С 82-83.
18. Шойимова Ш.С., Усманова С.Х. Касб танлашга таъсир этувчи асосий омиллар. *Интернаука* №7 (89), часть 2, 2019 г. С 84-85.
19. Шойимова Ш.С., Файзиева М.Д. Меҳнат жараёнида субъектнинг касбий шаклланиш муаммоси. *Интернаука* №23-4 (105), часть 4, 2019 г. С 48-49.
20. Шойимова Ш.С. Мутахассис шахсининг касбий камолоти масалалари. *Интернаука* №19 (195), часть 6, 2021 г. С 19-21.
21. Умаров Б.М., Шойимова Ш.С. Касбий психология. Дарслик. «LESSON PRESS» Тошкент, 2018.
22. Шойимова Ш.С. Мутахассис шахсининг касбий камолоти масалалари. *Интернаука* №19 (195), часть 6, 2021 г. С 19-21.
23. Шойимова Ш.С., Шойимова Ш.С. Бўлажак мутахассисларни психологияга оид билимлар билан қуроллантириш масалалари. *Интернаука. Научный журнал* № 10(233) Март 2022 г. Часть 5. С 20-22.
24. Шойимова Ш.С., Шорустамова М.М. Типологические особенности личности в контексте личностно – ориентированного обучения. *Интернаука. Научный журнал* № 35(258), 2022 г. С 42-44.
25. Шойимова Ш.С. Тиब्биёт ОТМ педагоглариининг касбий сўниш даражасини ўрганиш. *PSIXOLOGIYA* Учредители: Бухарский государственный университет, (1), 130-139.
26. Абдусатторов, Сарвар Шокирович, Муборак Ахмедовна Ахмедова, and Мухиба
27. Музаффаровна Алимова. "Социальная защита пожилых людей в Узбекистане." *Научный аспект* 1 (2016): 62-67.
28. Ахмедова, М. А., С. Ш. Абдусатторов, and Ш. Ш. Абдусатторов. "ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ К УКРЕПЛЕНИЮ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ В ОБЛАСТИ МЕДИЦИНСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ." *Medicus* 2 (2019): 48-50.

29. Сагатова, Зиёда Бахтияровна. "ТУРКИЙ ДАВЛАТЛАР
ТАШКИЛОТИНИНГ ЯРАТИЛИШ ТАРИХИ ХУСУСИДАГИ МУЛОҲАЗАЛАР:
Сагатова Зиёда Бахтияровна Тошкент тиббиёт педиатрия институти
"Ижтимоий фанлар, педагогика ва психология" кафедраси ўқитувчиси."
Образование и инновационные исследования международный научно-
методический журнал 1 (2023): 20-22.